Hitit Üniversitesi ***Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi***
Cilt 1, Sayı 2, Haziran 2009 (51-66)

SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞMENİN YÖNETİM YAKLAŞIMINDA ÖZEL SEKTÖRÜN YERİ

*Ahmet MUTLU**

Öz

1970'li yıllardan sonra çevre sorunlarını önlemek için çeşitli uluslar arası toplantılar yapılmıştır. Bunların en etkililerinden birisi 1992 yılında yapılan Rio Zirvesi'dir. Rio Zirvesi'nde "sürdürülebilir gelişme" kabul edilmiştir. Sürdürülebilir gelişme, çevre, ekonomi, siyaset ve yönetim gibi çeşitli konuları kapsamaktadır. Sürdürülebilir gelişme ilkeleri, daha yaşanabilir bir dünya için yaşam tarzımızda bazı değişiklikler yapmayı öngörmektedir. Baskın yönetim anlayışı da bunlardan birisidir. Sürdürülebilir gelişmede yönetim, ulus-devlet merkezli ve tek yönlü yönetim anlayışında değişiklik öngörür. Bunun yerine "yönetişim" adı verilen, devletin, sivil toplum örgütlerinin ve özel sektörün birlikte ve yatay biçimde yönettikleri yeni bir yönetim anlayışı önerilir. Yönetişimin aktörleri içinde özel sektörün rolü uzun süredir tartışılmaktadır. Tartışmalarda iki temel sav vardır. İlk sava göre; özel sektör, üretim süreçlerinde kârı amaçlar. Oysa çevre koruma politikaları ek maliyetler getirir ve bu kârı düşürür. Dolayısıyla özel sektörün sürdürülebilir gelişme içinde yer alması gerçekçi bir yaklaşım değildir. Diğer sava göre; özel sektörün maddi katkısı olmaksızın, sürdürülebilir gelişme ilkelerinin yaşama geçirilmesi olanaksızdır. Bu nedenle, sürdürülebilir gelişmesinin gerçekleştirilmesinde özel sektör hayati önem taşımaktadır. Bu çalışmanın konusu olan sürdürülebilir gelişme ve özel sektör ilişkisi irdelenirken, gerçek yaşamda yukarıdaki savlardan hangisinin gerçekçi olduğunu ortaya koymak amaçlanmaktadır. Literatür taramasına dayalı olan çalışmada, sürdürülebilir gelişme sürecinin, özel sektör olmaksızın başarılı olamayacağı ortaya çıkmıştır..

Anahtar Kelimeler: *Sürdürülebilir Gelişme, Yönetim, Yönetişim, Özel Sektör.*

Private Sector in Sustainable Development of Administration Approach

Abstract

Several international meetings have been held to discuss environment problems since 70's. One of the most effective ones of these meetings was the Rio Summit where "sustainable development was accepted as it included various topics such as environment, economics, politics

* Yrd.Doç.Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü. (ahmutlu@yahoo.com)

and public administration. The principles of the sustainable development principles require some changes in our life style to live more healthy on the earth. Dominant administration understanding (concept) is on of these changes as well. "The administration" in sustainable development preditcs changes in "one dimensional and nationally focused" state. Instead, the new administration concept has been recommended as governed by state, private sector and NGOs called as "Governance". One of the actors of governance is the private sector and it's role has been being argued for such a long time. There have been two major hypotheses in the arguments. According to the first one; the private sector aims only profit in the process of the production but also it considers environment protection policies brings which extra costs that would reduce the profits. Therefore the involvement of the private sector in the sustainable development is not always a realist approach. According to the other hypotesis; without the fiscal contribution of the private sector, it is improbable to realize the principles of the sustainable development to practice. Thus private sector plays a vital role in the realization of the sustainable development. In this article, we shall examine these theses in terms of their realization probability to the real life.

Keywords: *Sustainable Development, Administration, Governance, Private Sector.*

I. GİRİŞ

Siyasal yönetim konusunda 1980'li yıllardaki baş aktör ulus-devletlerdi. 1980'lerin sonundan itibaren bu eğilim değişmiş ve bu süreçte ulus-devletin yanı sıra sivil toplum kuruluşları ve özel sektörün de bulunması gerektiği savunulmaya başlamıştır. Devlet-sivil toplum örgütleri-özel sektör ortaklığına dayalı olan ve "yönetişim" olarak da ifade edilen bu yeni yönetim söylemi, bir yandan küreselleşme sürecinin, bir yandan da özellikle 1992 sonrasında gelişen sürdürülebilir gelişme düşüncesinin ana fikirlerinden birisidir. 2002 yılındaki Johannesburg Dünya Sürdürülebilir Gelişme Zirvesi sonrasında somut olarak ortaya konulan yönetişim düşüncesi, yönetimde ortaklığı savunan yeni yaklaşımın küresel ölçekte tanınmasını ve yayılmasını sağlamıştır.

Yönetim anlayışındaki bu değişim oldukça önemlidir. Çünkü siyasal yönetimde devlet merkezli egemen anlayıştan, sivil topluma doğru kayan yeni bir eğilim söz konusudur. Ancak bu durum, önemli olduğu kadar bir tür "miyopluğu" da gizlemektedir. Çünkü yönetimde çok ortaklılığı savunan bu görüş, ulusal ve özellikle uluslar arası düzeyleri hesap etmede yeterinde başarılı olamamıştır (Helmsing, 2001: 277). Öte yandan, sürdürülebilir gelişmenin, gelişmiş ülkeler tarafından sıklıkla gelişmekte olan ülkelerle ilişkilendirilmesi ve dolayısıyla bütün dünya için gerekli bir eylem planı olarak algılanmaması (Miller, 1995: 147) da bu miyopluğun diğer göstergesidir. Geçmiş dönemlerden farklı olarak, ulus üstü bir nitelik kazanan ve kontrolü neredeyse imkansız olan özel sektörün yeni yönetim anlayışı içerinde yer alması, ciddi tartışmalara yol açmaktadır. Bu çerçevede, bir yandan özellikle iktisadi hayatın bir realitesi olan küresel şirketlerin ekonomik ve toplumsal yaşamın yönlendirilmesinde rol sahibi olmalarının yararlarına dikkat çekilirken, bir yandan da toplumsal yararın inşa edilme sürecinde, varoluş amacı kendi kârını maksimize etmek olan şirketlerin yer alamayacağı dile getirilmektedir.